

ინფლაციის გავლენა ფულის რეალურ ღირებულებაზე

რუსუდან პაპასკირი

ეკონომიკის დოქტორი, სოხუმის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია ინფლაციის დონე საქართველოში და საზღვარგარეთ, ნაჩვენებია საქართველოში 2017 წლის ინფლაციის სამიზნე მაჩვენებლის დიდი ჩამორჩენა ფაქტიური მაჩვენებლიდან, ხოლო 2018 წლის სამიზნე მაჩვენებელი ჩათვლილია მისაღწევ მაჩვენებლად.

სტატიაში დასახელებულია ის მიზეზები, რომლებიც იწვევენ ინფლაციას, შედეგად – ფასების ზრდას და გამომდინარე აქედან, ფულის რეალური ღირებულების შემცირებას. სტატიაში ნაჩვენებია საქართველოში 2005-2015 წლებში სამომხმარებლო საქონლის ფასების ინდექსის ზრდა და, აგრეთვე, ქართველი მომხმარებლების საყურადღებოდ წარმოდგენილია ვ. კოვალიოვის მიერ შემუშავებული ინფლაციის პროგნოზირების ალგორითმი, რომლის დაუფლება დაეხმარება მათ ინფლაციის ნეგატიური ზემოქმედების აცილებაში.

საკვანძო სიტყვები: ინფლაცია; ფული; რეალური ღირებულება; ფასების ინდექსი; ინფლაციის პროგნოზი.

შესავალი

საქართველო ღარიბი ქვეყანაა. ამასთან, ეს სიღარიბე სტატისტიკური არ არის. იგი მუდმივად მწვავდება და ღრმავდება. ამის ერთ-ერთი მიზეზი არის ინფლაცია, რომელიც ახდენს ფულის რეალური

ღირებულების შემცირებას. საქართველოს მთავრობამ დღემდე ვერ შეძლო ინფლაციის დონის ნორმის ფარგლებში შენარჩუნება. საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის შემდეგ, ე. ი. 1991 წლიდან დაწყებული და 2017 წლით დამთავრებული ინფლაციის მიზეზით პირველი მოთხოვნის საქონელზე ფასები მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი.

ძირითადი ნაწილი

1. ინფლაცია და მისი კავშირი დროსთან.

ინფლაცია ლათინური წარმოშობის სიტყვაა (Inflatio) და გაბერვას ნიშნავს. ინფლაცია წარმოიშობა მაშინ, როცა ბაზარს მიენოდება უფრო მეტი ფული, ვიდრე მასზე საქონელი და მომსახურება არის წარმოდგენილი. შედეგად, იმატებს ფასები და უფასურდება ფული, ანუ ერთი და იმავე ფულის რაოდენობით სულ უფრო ნაკლები საქონლის (პროდუქცია, მომსახურება) შეძენა შეიძლება, ანუ სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ერთი და იმავე რაოდენობის საქონლის შესაძენად წინა წლებთან შედარებით მეტი რაოდენობის ფულია საჭირო. აი, ამაში გამოიხატება ინფლაციის ნეგატიური გავლენა ფულის რეალურ ღირებულებაზე.

ფულს აქვს ნომინალური და რეალური ღირებულება. ინფლაცია მოქმედებს არა ნომინალურ, არამედ, რეალურ ღირებულებაზე. ფულის ნომინალური ღირებულება დროში არ იცვლება (გამონაკლისია ფულის ბანკნოტების გაცვეთა), რეალურ ღირებულებას კი ინფლაცია ცვლის.

ინფლაცია დროში მიმდინარეობს. ორი დღის პერიოდშიც კი იგი ან მოიმატებს, ან დაიკლებს. ერთი და იგივე დონის შენარჩუნება იშვიათად ხდება. მაშასადამე, ინფლაციას დროსთან აქვს კავშირი. ეს ისე არ უნდა გავიგოთ, რომ თვითონ დრო – დღე, კვირა, თვე, წელი – ახდენდეს მასზე გავლენას. სრულიადაც არა. ინფლაციაზე გავლენას ახდენს ამ დროში ქვეყანაში განხორციელებული ის პროცესები, რომლებიც იწვევენ ინფლაციას. მაგალითად, ასეთი არის ეროვნული ბანკის მიერ ფულის დაუსაბუთებელი რაოდენობის ემისია, ხელფასების ან პენსიების მასიური მომატება და ა. შ.

ყოველივე ზემოთნათქვამიდან გამომდინარე, ქვეყნის მთავრობას და ფულად-საკრედიტო სფეროს მარეგულირებელ ორგანოებს ევალებათ ასეთი საკითხებისადმი მეტად ფრთხილი მიდგომა, მათი ეტაპობრივი და ბაზრის მოთხოვნებთან მისადაგებული განხორციელება.

2. ინფლაცია საქართველოში და საზღვარგარეთ.

2017 წელი ვერ იყო წარმატებული ფასების საერთო დონის ზრდისგან პრევენციის კუთხით. ინფლაციის მიზნობრივი მაჩვენებელი 2017 წელს 4%-ს შეადგენდა, თუმცა, წლიური ინფლაცია (2017 წლის დეკემბრის მონაცემებით) 6,9%-ის დონეზე დაფიქსირდა [1, გვ. 9]. სამომხმარებლო საქონელზე ფასების დეტალური ანალიზი ცხადყოფს, რომ წინა წლის ანალოგიურ ფასებთან შედარებით, სამომხმარებლო ფასების ინდექსში შემავალ მთელ რიგ საქონელზე, მათ შორის მედიკამენტებზე და სამედიცინო სერვისებზე ფასები გაზრდილია. მნიშვნელოვანი ზრდა ფიქსირდება ასევე სურსათზე და უალკოჰოლო სასმელებზე. სპეციალისტთა აზრით, რასაც ჩვენც ვიზიარებთ, მეტწილად ასეთი ზრდა არის ერთგვარი შედეგი, ერთის მხრივ, აქციზური განაკვეთების ზრდის, ხოლო მეორე მხრივ, ლარის კურსის მკვეთრი დევალვაციის.

2015 წლის სამომხმარებლო ფასების საშუალო წლიურმა ინდექსმა 2005 წელთან შედარებით 114,7% შეადგინა, ხოლო სამრეწველო პროდუქციის წლიურმა საშუალო ინდექსმა 124,2% [2, გვ. 232]. მაშასადამე, პირველი ჯგუფის საქონელზე ფასები 14,7%-ით გაიზარდა, მ. შ. სამრეწველო საქონელზე, რომელშიც სურსათიც შედის – 24,2%-ით. მხოლოდ ერთი წლის განმავლობაში (2015 წელს, 2014 წელთან შედარებით) 17,6%-ით არის აგზრდილი ელექტროენერგიის და აირის ღირებულების ინდექსიც [2, გვ. 237]. ეს ნიშნავს იმას, რომ ამდენითვე შემცირდა მოსახლეობის ხელში არსებული ფულის რეალური ღირებულება.

რა თქმა უნდა, არის ისეთი საქონელიც, რომელთა ფასები კი არ გაიზარდა, არამედ, შემცირდა. მაგალითად, ავტომობილების ფასები 2015 წელს 2014 წელთან შედარებით 20%-ით არის შემცირებული, მეტალურგიული პროდუქცია 11%-ით, ქიმიური პროდუქ-

ცია 7,8%-ით, საათები და საზომ-საწონი ხელსაწყოები 1,3%-ით [2, გვ. 236], მაგრამ ეს საქონელი არ არის პირველადი მოხმარების და ისინი ნაკლებად საჭიროა ქვეყნის ფართო მოსახლეობისათვის.

2018 წლისთვის საქართველოს ინფლაციის მიზნობრივი მაჩვენებელი არის 3 პროცენტი. ეს მაჩვენებელი 2017 წლის 4 პროცენტთან შედარებით უფრო მიღწევადია, თუ რა თქმა უნდა, ლარის კურსი დოლართან მიმართებაში 2,45 – 2,50-ის ფარგლებში იქნება შენარჩუნებული და აგრეთვე, თუ ეროვნული ბანკი ან ფინანსთა სამინისტრო არ გადადგამს ბაზრის მოთხოვნებთან შეუსაბამო რაიმე ნაბიჯებს.

ამის გარდა, საქართველოში 2018 წლის ინფლაციის ზემოაღნიშნული სამიზნე მაჩვენებელი (3%) – ახლოსაა აშშ-ს (2%), კანადის (2%), გერმანიის (2%), ესტონეთის (4%) და სხვა წარმატებული ქვეყნების შესაბამის მაჩვენებლებთან, რაც იმას ნიშნავს, რომ ამ კუთხით ჩვენ სწორი გზა გვაქვს არჩეული.

3. როგორ დავიცვათ თავი ინფლაციისგან.

ინფლაციის პროცესი მეტად მტკივნეულია როგორც მოსახლეობისათვის (განსაკუთრებით მისი იმ ნაწილისთვის, რომელსაც ფიქსირებული შემოსავლები აქვს), ისე იურიდიული პირებისათვის. ამიტომ, საჭიროა ისინი ფლობდნენ ცოდნას ფულის სყიდვითუნარიანობაზე ინფლაციის გავლენის გაანგარიშების მექანიზმს, რათა მზად იყვნენ კონტრლონისძიებების მისაღებად.

ამის გამოანგარიშების მექანიზმი არსებობს. იგი შემუშავებულია რუსი მეცნიერი ვ. კოვალიოვის მიერ. მაგრამ ეს პროცედურა დაინტერესებულმა პირმა უნდა ჩაატაროს არა ინფლაციის დადგომის შემდეგ, არამედ, მის წინა პერიოდში, როცა უკვე გაკეთდება ინფლაციის მოსალოდნელი ზრდის სავარაუდო პროგნოზი. ეს საჭიროა იმისთვის, რომ დაინტერესებულ პირს დრო ეყოს ფულის რეალური ღირებულების დაცემით მოსალოდნელი ზარალის თავიდან აცილებისთვის თადარიგის დასაჭერად.

მეცნიერი ვ. კოვლიოვი მარტივ მაგალითზე მენარმეებისთვის ანაგრიშობს, თუ რამდენ დღეში გაუუფასურდებათ მათ 2-ჯერ მათ ხელთ არსებული ფული, თუ ფასების ზრდის თვიური ტემპი 3% იქნება, ანუ როცა მიმდინარე თვის ფასები წინა თვის ფასების

მიმართ 1, 03-ს გაუტოლდება. მისი ანგარიშის ალგორითმი ასეთია [3, გვ. 934]:

1. იანგარიშება ინფლაციის ერთდღიანი ტემპი (იოვლება, რომ თვეში არის 30 დღე):

$$\bar{I}_p^d = \sqrt[30]{1,03} = 1,000986 \cdot 100\% = 0,0986\%, \quad \text{ანუ}$$

ყოველდღე ფასები იზრდება 0,0986%-ით.

2. იანგარიშება ფულის 2-ჯერ გაუფასურების პერიოდი. ამისათვის გამოიყენება n -დღის

$$\text{ფასების ინდექსი } I_p^d = (1 + h_p^d)^n.$$

მოცემულ მაგალითში $I_p^n = 2$ -ს, ხოლო

$$h_p^d = 0,0986\% \text{-ს, მაშინ } 2 = (1 + 0,0986)^n.$$

$$n = 703 \text{ დღეს.}$$

მაშასადამე, თუ ქვეყანაში ინფლაციის ზრდის თვიური ტემპის პროგნოზი 3%-ია, მაშინ, ნებისმიერ ფიზიკურ, თუ იურიდიულ პირს მის ხელთ არსებული ფული 2-ჯერ გაუფასურდება 703 დღის ანუ 1,9 წლის შემდეგ.

ანგარიშის ეს ერთობ მარტივი მეთოდი მეწარმეებს, ბანკირებს და საერთოდ ნებისმიერ ადამიანს ინფლაციიდან თავდაცვის კარგ შანსს აძლევს. ეს შანსი ასეთია: იანგარიშებს რა მის ხელთ არსებული ფულის მნიშვნელოვანი გაუარესების ალბათობას, გონიერი ადამიანი ფულის დიდ ნაწილს გადაიყვანს მაღალლიკვიდურ ფასიან ქაღალდებში, მეორე ნაწილს – უძრავ ქონებაში, მესამეს – მყარ ვალუტაში, ხოლო მეოთხეს და ამასთან, მეტად მცირე ნაწილს, კვლავაც დაიტოვებს ეროვნულ ვალუტაში ყოველდღიური ხარჯებისთვის. ფულადი სახსრების ასეთი სტრუქტურირების რაიმე ოპტიმალური მექანიზმი არ არსებობს. აქ ადამიანს უნდა დაეხმაროს მისი ინტუიცია, გამოცდილება და ქვეყნის ეკონომიკური და პოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ ინფორმირებულობა.

ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ვ. კოვალიოვის მიერ შემოთავაზებული ეს ალგორითმი ქმედით დახმარებას გაუწევს ქართველ ბიზნესმენებს და მოსახლეობას ინფლაციისგან თავის დაცვაში.

ლიტერატურა:

1. შ. გულბანი. 2017 წლის ეკონომიკური პანორამა. გაზეთი „ბანკები და ფინანსები“. 2017 წ. 25 დეკემბერი.
2. საქართველოს სტატისტიკური წელიწდეული. თბ., 2016.
3. Ковалев В. Финансовый менеджмент, М., ИГФРА. 2007.

REFERENCES:

1. Sh. Gulbani, Economical panorama of 2017 year, newspaper "Banks and finances", 25th of December, 2017 (In Georgian language).
2. Georgian Statistic duration, Tb, 2016 (In Georgian language).
3. Covalev V., Financial Management, M., IGFR, 2007 (In Russian language).

THE INFLUENCE OF INFLATION ON REAL COST OF MONEY

Rusudan Papaskiri,

Ph.D. in Economics,
Associate Professor of
Sukhumi State University

RESUME

In the article _ **“The influence of inflation on the real cost of money”** _ there is discussed the level of inflation in Georgia and abroad. It is shown the big decrease of target indicator in Georgia in 2017 from the factual indicator, and the target indicator in 2018 is considered as the attained indicator.

In the article there are given the reasons that cause inflation, as a result of increasing prices and therefore, the reducing of real cost of money. In the article it is shown the growth of index prices on consumer goods in Georgia in 2005-2015 and it is presented the algorithm of inflation prediction by V. Covilov for Georgian customers by means of it can be avoided the negative influence of inflation.

Key words: Inflation, Cash, Real Cost, Index of prices, Inflation prediction.